ADMINISTRATĪVĀ APGABALTIESA

Lieta Nr.A420263319
Lietas arhīva Nr. AA43-0083-21/8
ECLI:LV:ADAT:2021:0527.A420263319.8.S

SPRIEDUMS
Latvijas tautas vārdā

Rīgā 2021.gada 27.maijā

Administratīvā apgabaltiesa šādā sastāvā:
tiesnese referente Irina Kaļiņina,
tiesnese Santa Liniņa un tiesnese Roze Paegle

rakstveida procesā izskatīja administratīvo lietu, kas ierosināta pēc sabiedrības ar ierobežotu atbildību ,,LATVIJAS PROJEKTĒŠANAS SABIEDRĪBA" pieteikuma par labvēlīga administratīvā akta, ar kuru komercreģistrā tiktu reģistrētas 2019.gada 22.maija pieteikumā pieteiktās izmaiņas dalībnieku reģistrā, izdošanu, sakarā ar sabiedrības ar ierobežotu atbildību ,,LATVIJAS PROJEKTĒŠANAS SABIEDRĪBA" apelācijas sūdzību par Administratīvās rajona tiesas 2020.gada 31.marta spriedumu.

Aprakstošā daļa

[1] 2017.gada 28.decembrī Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistrā (turpmāk – Uzņēmumu reģistrs) saņemts pieteicējas sabiedrības ar ierobežotu atbildību „LATVIJAS PROJEKTĒŠANAS SABIEDRĪBA" 2017.gada 28.decembra paziņojums, kurā lūgts izpildīt Ventspils tiesas 2017.gada 22.decembra lēmumu lietā Nr.C30641016, ar kuru cita starpā nolemts ierakstīt komercreģistrā aizlieguma atzīmi atsavināt un ieķīlāt trešajai personai SIA „/pers. D/" piederošās 27 kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā (turpmāk – nodrošinājuma līdzeklis). 2018.gada 3.janvārī nodrošinājuma līdzeklis reģistrēts komercreģistrā.

Uzņēmumu reģistrā saņemts pieteicējas 2019.gada 22.maija pieteikums izmaiņu tās dalībnieku reģistrā reģistrācijai komercreģistrā, kuram pievienots Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra sprieduma lietā Nr.C30641016, ar kuru cita starpā nolemts izslēgt trešo personu no pieteicējas dalībnieku sastāva, noraksts ar atzīmi par sprieduma spēkā stāšanos 2019.gada 12.aprīlī.

Savukārt 2019.gada 22.maija dalībnieku reģistra nodalījumā Nr.4 norādīts, ka trešā persona, pamatojoties uz Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedumu, izslēgta no pieteicējas dalībnieku sastāva un atbilstoši Komerclikuma 195.panta trešajai daļai trešajai personai piederošās kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā ieguvusi pati pieteicēja.

2019.gada 23.maijā Uzņēmumu reģistra valsts notārs pieņēma lēmumu Nr.21-6/65819 (turpmāk – sākotnējais lēmums) atlikt dalībnieku reģistra nodalījuma Nr.4 pievienošanu pieteicējas reģistrācijas lietai, jo nodrošinājuma līdzeklis liedz veikt izmaiņas pieteicējas dalībnieku reģistrā. Pieteicēja sākotnējo lēmumu apstrīdēja.

[2] Ar Uzņēmumu reģistra galvenā valsts notāra 2019.gada 23.augusta lēmumu Nr.1-5n/197 (turpmāk – pārsūdzētais lēmums) sākotnējais lēmums atstāts negrozīts un noteikts termiņš trūkumu novēršanai līdz 2019.gada 2.decembrim. Pārsūdzētais lēmums pamatots ar turpmāk minētajiem argumentiem.

[2.1] Uzņēmumu reģistrs nav tiesīgs vērtēt, vai ir iestājies pamats reģistrētā nodrošinājuma līdzekļa atcelšanai, jo Uzņēmumu reģistrs var reģistrēt nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu tikai tad, ja Uzņēmumu reģistrā ir saņemts attiecīgs nodrošinājuma līdzekļa piemērotāja lēmums vai rīkojums par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu, kurā nepārprotami ir dots uzdevums Uzņēmumu reģistram atcelt piemēroto nodrošinājuma līdzekli.

[2.2] Normatīvajos aktos nav noteikts, ka prasības apmierināšanas gadījumā iepriekš lietā piemērotais nodrošinājuma līdzeklis automātiski būtu atceļams. Turklāt Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedumā nav lemts par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu. Attiecīgi nodrošinājuma līdzeklis atbilstoši likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 14.panta pirmās daļas 6.punktam ir uzskatāms par tiesisku šķērsli dalībnieku reģistra nodalījuma Nr.4 pievienošanai pieteicējas reģistrācijas lietai, jo ar aizlieguma atzīmi ir nodrošinātas trešajai personai piederošās 27 kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā.

[2.3] Uzņēmumu reģistrs nav tiesīgs vērtēt, kuram no tiesas nolēmumiem izskatāmajā lietā būtu dodama priekšroka.

[2.4] Pieteicējai būtu jāiesniedz Uzņēmumu reģistram tiesas lēmums par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu, tādējādi Uzņēmumu reģistrs būtu tiesīgs atcelt nodrošinājuma līdzekli un secīgi, pamatojoties uz Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedumu, arī pievienot pieteicējas reģistrācijas lietai dalībnieku reģistra nodalījumu Nr.4.

[3] Administratīvajā rajona tiesā saņemts pieteicējas pieteikums, kas pamatots ar turpmāk minēto.

[3.1] Tiesību normas neparedz prasības nodrošinājuma atcelšanu prasības apmierināšanas gadījumā. No Civilprocesa likuma 140.panta sestās un septītās daļas izriet, ka tikai tad, ja ar galīgu nolēmumu tiek secināts, ka prasība nevar tikt apmierināta nākotnē (prasība noraidīta, prasība atstāta bez izskatīšanas vai tiesvedība izbeigta), tiesa pati lemj par prasības nodrošinājuma atcelšanu, vienlaicīgi likums nosaka, ka nodrošinājums saglabājas līdz nolēmuma spēkā stāšanās brīdim. Citos gadījumos likums tiesai neparedz atsevišķi no sprieduma lemt par nodrošinājuma atcelšanu.

[3.2] Nodrošinājuma līdzeklis tiek saglabāts līdz sprieduma izpildei, nevis tas ir jāatceļ, pieņemot prasītājam labvēlīgu spriedumu vai saglabājot to līdz labvēlīga sprieduma spēkā stāšanās brīdim.

[3.3] No likuma „Par tiesu varu" 16.panta izriet, ka spriedumam, kas stājies spēkā, ir likuma spēks, nevis nosaka, ka šāds spēks ir jebkuram tiesas nolēmumam.

[3.4] Lai arī Civilprocesa likuma 140.panta piektā daļa nosaka, ka sabiedrībai ir tiesības lūgt tiesai nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu, jāņem vērā, ka līdz dalībnieku reģistra nodalījuma pievienošanai reģistrācijas lietai sprieduma izpilde joprojām var būt apgrūtināta vai neiespējama, proti, nav zudis pamats prasības nodrošinājumam. Ja nodrošinājums tiktu atcelts pirms sprieduma izpildes, uz pieteicējas kapitāldaļām varētu tikt vērsta piedziņa pēc trešo personu prasībām vai daļas varētu tikt atsavinātas, ievērojot Komerclikuma 188.[1]panta pirmajā daļā noteikto, tādējādi padarot spriedumu par neizpildāmu vai būtiski apgrūtinot tā izpildi. Ar pārsūdzēto lēmumu no pieteicējas tiek prasītas darbības, kas kaitē pieteicējai.

[4] Ar Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicējas pieteikums noraidīts. Tiesa atzina, ka normatīvajos aktos nav noteikts, ka prasības apmierināšanas gadījumā iepriekš lietā piemērotais nodrošinājuma līdzeklis automātiski būtu atceļams. Ievērojot, ka Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedumā civillietā Nr.C30641016 nav lemts par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu, Uzņēmumu reģistram, pamatojoties uz spriedumu, nav pamata komercreģistrā reģistrēt nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu.

[5] Par Administratīvās rajona tiesas spriedumu pieteicēja iesniedza apelācijas sūdzību, kurā uzskata pirmās instances tiesas spriedumu par nepamatotu un argumentē turpmāko.

[5.1] Tiesa spriedumā ir kļūdaini atzinusi, ka starp pieteicēju un trešo personu lietā notikušā kapitāla daļu pāreja ir pielīdzināma darījumam. Starp pieteicēju un trešo personu attiecībā uz kapitāla daļu pāreju nepastāv darījuma tiesiskās attiecības.

[5.2] Tiesa nav pareizi izpratusi prasības nodrošinājuma institūta būtību. Ja likumā attiecībā uz konkrēto tiesisko situāciju pastāv „robs", tas nenozīmē, ka tiesa šo likuma „robu" nevarētu aizpildīt, piemērojot likuma tulkošanu vai analoģiju.

[5.3] Aplams ir tiesas secinājums, ka aizliegums reģistrēt kapitāldaļu atsavināšanu ir pielīdzināms absolūtam aizliegumam reģistrēt jebkādu kapitāldaļu pāreju. Šis aizliegums attiecas un ir piemērojams labprātīgai daļu atsavināšanai, kas konkrētajā gadījumā nenotiek.

[5.4] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka Ventspils tiesas lēmums, uz kuru Uzņēmumu reģistrs un tiesa atsaucas kā šķērsli pieteicējas dalībnieku reģistra Nr.4 pievienošanai pieteicējas reģistrācijas lietai, ir pieņemts tajā pašā civillietā Nr.C30641016, kurā vēlāk taisīts likumīgā spēkā stājušais Kurzemes apgabaltiesas spriedums civillietā par dalībnieka (trešās personas) izslēgšanu no sabiedrības (pieteicējas) sakarā ar būtiska kaitējuma nodarīšanu komercsabiedrības interesēm.

[5.5] Nav ņemts vērā, ka Ventspils tiesas piemērotais prasības nodrošinājuma līdzeklis ietver aizliegumu reģistrēt kapitāla daļu labprātīgu pāreju, nevis aizliegumu reģistrēt kapitāldaļu pāreju, kas notiek piespiedu kārtībā, pamatojoties uz likumīgā spēkā stājušos tiesas spriedumu.

[5.6] Tiesa nav ņēmusi vērā, ka no Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra sprieduma izriet, ka Kurzemes apgabaltiesa saglabāja un ar spriedumu prasības nodrošinājumu neatcēla tikai ar vienu mērķi – lai varētu panākt Kurzemes apgabaltiesas sprieduma izpildi un netiktu pieļauta situācija, ka līdz sprieduma izpildei SIA „/pers. D/" kapitāla daļas labprātīgi atsavina trešā persona.

[5.7] Uzņēmumu reģistrs kā valsts iestāde nav tiesīga atteikties izpildīt Kurzemes apgabaltiesas spriedumu, no kura izriet pieteicējas veiktais ieraksts dalībnieku reģistra nodalījumā Nr.4 par 27 kapitāldaļu pāreju pieteicējai.

[6] Paskaidrojumā Uzņēmumu reģistrs apelācijas sūdzību uzskata par nepamatotu, savukārt pirmās instances tiesas spriedumu atzīst par tiesisku un pamatotu. Paskaidrojumos papildus norādīts turpmākais.

Ar Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedumu lietā Nr.C30641016 nolemts izslēgt trešo personu no pieteicējas dalībnieku sastāva. Trešā persona ir uzskatāma par izslēgtu no pieteicējas dalībnieku sastāvā ar šā spieduma spēkā stāšanās brīdi, neatkarīgi no tā, vai dalībnieku reģistra nodalījums Nr.4 ir vai nav pievienots pieteicējas reģistrācijas lietai. Saskaņā ar Komerclikuma 195.panta trešo daļu dalībnieka izslēgšanas gadījumā viņa daļas pāriet sabiedrībai, kurai ir pienākums izmaksāt izslēgtajam dalībniekam viņa ieguldījumu. Sekojoši trešā persona ar Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra sprieduma spēkā stāšanās brīdi nav tiesīga atsavināt tai piederošās pamatkapitāla daļas, jo tās ir pārgājušas

pieteicējai.

Gadījumā, ja trešā persona pēc nodrošinājuma līdzekļa atcelšanas tomēr atsavinātu attiecīgās pamatkapitāla daļas, pieteicēja būs tiesīga celt motivētus iebildumus par ieraksta izdarīšanu dalībnieku reģistrā. Tāpat pieteicēja ir tiesīga nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu pieteikt vienlaikus ar dalībnieku reģistra nodalījuma Nr.4 pievienošanu pieteicējas reģistrācijas lietai.

[7] Par pieteicējas apelācijas sūdzību trešā persona SIA „/pers. D/" iesniedza paskaidrojumu, kurā uzskata, ka pārsūdzētais lēmums un pirmās instances tiesas spriedums ir pareizs. Papildus trešā persona norāda, ka pieteicēja vilcina izpildi Komerclikuma 195.panta trešajā daļā noteiktajam pienākumam izmaksāt trešajai personai tās ieguldījumu atbilstoši Komerclikuma 156.panta otrās daļas noteikumiem, kas pieteicējai saskaņā ar Komerclikuma 193.panta pirmo daļu bija jāizdara viena gada laikā no trešās personas piederējušo 27 pieteicējas kapitāla daļu iegūšanas dienas.

Motīvu daļa

[8] Saskaņā ar likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 1.panta 2.punktu Uzņēmumu reģistra funkcija ir sniegt informāciju par reģistrētajiem tiesību subjektiem un juridiskajiem faktiem. Lai izpildītu šo funkciju, pamatojoties uz likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 4.panta 3.punktu, Uzņēmumu reģistrs cita starpā reģistrē ar kompetentu iestāžu vai amatpersonu lēmumiem un rīkojumiem piemērotos nodrošinājuma līdzekļus. Reģistrējot nodrošinājuma līdzekli, kompetentās iestādes vai amatpersonas lēmums par nodrošinājuma līdzekļa piemērošanu tiek pievienots attiecīgā tiesību subjekta reģistrācijas lietai (likuma „Par Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistru" 17.pants).

2018.gada 3.janvārī pēc pieteicējas paziņojuma saņemšanas komercreģistrā reģistrēts ar Ventspils tiesas 2017.gada 22.decembra lēmumu noteiktais nodrošinājuma līdzeklis – aizlieguma atzīme atsavināt trešās personas SIA „/pers. D/" piederošās 27 kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā.

Izskatāmajā lietā Uzņēmumu reģistrs atlika pieteicējas dalībnieku reģistra nodalījuma pievienošanu lietai, norādot, ka Uzņēmumu reģistrā nav iesniegts tiesas lēmums par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu.

[9] Administratīvā apgabaltiesa uzskata, ka Uzņēmumu reģistra norāde par nepieciešamību saņemt tiesas lēmumu par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu ir nepamatota, turpmāk minēto apsvērumu dēļ.

[10] Komerclikuma 10.panta pirmā daļa paredz, ka ieraksts komercreģistrā tiek izdarīts uz ieinteresētās personas pieteikuma vai tiesas nolēmuma pamata.

Izskatāmajā gadījumā ieraksts par nodrošinājuma līdzekli komercreģistrā ir izdarīts uz Ventspils tiesas 2017.gada 22.decembra lēmuma par prasības nodrošinājuma piemērošanu civillietā Nr.C30641016 pamata. Minētā lieta tika ierosināta un izskatīta sakarā ar pieteicējas prasību par trešās personas kā dalībnieka izslēgšanu no sabiedrības. Izskatot pieteicējas lūgumu, tika pieņemts lēmums par prasības nodrošinājumu.

Civillietā Nr.C30641016 ir stājies spēkā Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedums, ar kuru nolemts izslēgt trešo personu no pieteicējas dalībnieku sastāva. Trešā persona ir uzskatāma par izslēgtu no pieteicējas dalībnieku sastāva ar šā spieduma spēkā stāšanās brīdi. Tas nozīmē, ka ar minētā sprieduma stāšanos spēkā pieteicējai pāriet visas trešajai personai piederējušās pieteicējas pamatkapitāla 27 daļas, uz kurām 2018.gada 3.janvārī komercreģistrā tika reģistrēts nodrošinājuma līdzeklis – aizlieguma atzīme atsavināt un ieķīlāt trešās personas 27 kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā.

[11] No Civilprocesa likuma 137.panta pirmās daļas izriet, ka prasības nodrošināšana ir procesuāls aizsardzības līdzeklis, kuru nosaka tiesa vai tiesnesis pēc prasītāja motivēta pieteikuma, gadījumā, ja ir pamats uzskatīt, ka tiesas sprieduma izpilde lietā varētu kļūt apgrūtināta vai neiespējama. Tādējādi nodrošināšanas līdzeklis – aizlieguma atzīme atsavināt trešajai personai piederošās kapitāldaļas – ir saistīts ar sprieduma izpildes nodrošināšanu celtajā prasībā

Saskaņā ar Civilprocesa likuma 140.panta sestās daļas otro teikumu prasības nodrošinājums saglabājas līdz dienai, kad spriedums stājas likumīgā spēkā.

Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedums stājies spēkā 2019.gada 12.aprīlī, līdz ar to arī civillietā Nr.C30641016 noteiktais prasības nodrošinājums uzskatāms par izbeigušos ar minēto datumu un iestājas pienākums spriedumu izpildīt.

Uzņēmumu reģistrs nepamatoti uzskata, ka tiesai, apmierinot prasību, bija jālemj par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu. Pienākums tiesas nolēmumā izlemt par nodrošinājuma līdzekļa atcelšanu ir noteikts prasības noraidīšanas gadījumā (Civilprocesa 140.panta sestās daļas pirmais teikums), kā arī, ja prasība atstāta bez izskatīšanas vai tiesvedība izbeigta (Civilprocesa likuma 140.panta septītā daļa). Prasības apmierināšanas gadījumā ar sprieduma spēkā stāšanās dienu iepriekš noteiktais prasības nodrošinājums vairs nav spēkā uz likuma pamata, tāpēc atsevišķs lēmums par tā atcelšanu tiesai nav jāpieņem.

[12] Ievērojot, ka aizlieguma atzīme atsavināt trešajai personai piederošās 27 kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā ir dzēšama uz Civilprocesa likuma 140.panta sestās daļas pamata, jo ir stājies spēkā Kurzemes apgabaltiesas 2018.gada 27.septembra spriedums, Uzņēmumu reģistram ir uzliekams pienākums dzēst aizlieguma atzīmi atsavināt trešajai personai piederošās 27 kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā un, ņemot vērā, ka citi šķēršļi nav konstatējami, Uzņēmumu reģistram ir

uzliekams pienākums pievienot pieteicējas reģistrācijas lietai dalībnieku reģistra nodalījumu Nr.4, kas tika iesniegts Uzņēmumu reģistrā 2019.gada 22.maijā.

Rezolutīvā daļa

Pamatojoties uz Administratīvā procesa likuma 126.panta pirmo daļu, 307. un 309.pantu, Administratīvā apgabaltiesa

nosprieda

apmierināt sabiedrības ar ierobežotu atbildību ,,LATVIJAS PROJEKTĒŠANAS SABIEDRĪBA" pieteikumu.

Uzdot Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistram triju dienu laikā no sprieduma spēkā stāšanas dienas dzēst aizlieguma atzīmi atsavināt SIA „/pers. D/" piederošās 27 kapitāldaļas pieteicējas pamatkapitālā un pievienot sabiedrības ar ierobežotu atbildību ,,LATVIJAS PROJEKTĒŠANAS SABIEDRĪBA" reģistrācijas lietai dalībnieku reģistra nodalījumu Nr.4, kas tika iesniegts Uzņēmumu reģistrā 2019.gada 22.maijā.

Piespriest no Latvijas Republikas par labu sabiedrībai ar ierobežotu atbildību ,,LATVIJAS PROJEKTĒŠANAS SABIEDRĪBA", reģistrācijas numurs 40003074035, samaksāto valsts nodevu 90 *euro* apmērā, kas izmaksājama no Latvijas Republikas Uzņēmumu reģistra budžeta līdzekļiem.

Spriedumu var pārsūdzēt Senāta Administratīvo lietu departamentā viena mēneša laikā no sprieduma sastādīšanas dienas, iesniedzot kasācijas sūdzību Administratīvajā apgabaltiesā.

Tiesnese referente I.Kaļiņina

Tiesnese S.Liniņa

Tiesnese R.Paegle

Dokuments ir parakstīts elektroniski ar drošu elektronisko parakstu un satur laika zīmogu